49

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
____
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
A.A.Elmurodov
2024 yil “___” avgust

DEVONXONA

BUXGALTERIYA HISOBI XALQARO AMALIYOTI VA BOSHQARUVI FANI BO‘YICHA

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi:	400000	–	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000	–	Biznes va boshqaruv
Mutaxassislik:	70410201	–	Buxgalteriya hisobi

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Iqtisodiyot fakulteti
70410201 – Buxgalteriya hisobi

Fan nomi:	*Buxgalteriya hisobi xalqaro amaliyoti va boshqaruvi*
Fan turi:	Tanlov
Fan kodi:	BHXAB2206
Yil:	1
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	kunduzgi ta'lim
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	60
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	
Mustaqil ta'lim	180
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Magistrantlarda bugungi globallashuv sharoitida biznes operatsiyalarining xalqaro jihatlari, xalqaro buxgalteriya hisobini rivojlantirish borasidagi iqtisodiy va siyosiy g'oyalar, xalqaro buxgalteriya hisobi reglamenti bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Buxgalteriya hisobi
2.	Moliyaviy hisob
3.	Biznes boshqaruv
4.	Biznesni tadqiq etish usullari

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	dunyodagi milliy buxgalteriya tizimlarinish xilma-xilligini, yillik moliyaviy hisobotlar tuzishni bilish
TN2	dunyo mamlakatlarida moliyaviy hisobot xalqaro standartlarining qo'llanilishi va hisobni yuritilishini nazariy asoslari haqida bilimlarga ega

- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	A.I.Alikulov – SamDVMCHBU, "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasi professori, iqtisodiyot fanlari doktori U.T.Eshmuradov – SamDVMChBU, "Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasi katta o'qituvchisi
E-mail:	ulugbek1983@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti" Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasi
Taqrizchila:	1.Toshnazarov S.N.– Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Buxgalteriya hisobi" kafedrasi mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor 2. Mardonov M. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali "Buxgalteriya hisobi va statistika" kafedrasi mudiri i.f.b.f.d. (PhD), dotsent

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil ___ ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus " Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi" kafedrasining 2024 yil ___ ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i	R. Ro'ziqulov
Fakultet dekani	A.Alikulov
Kafedra mudiri	U.Eshmuradov
Tuzuvchilar	U.Eshmuradov

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning moxiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa meъyoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

d) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

e) quyidagi hollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;

	bo'lishi
TN3	xalqaro moliyaviy hamjamiyat, xalqaro buxgalteriya standartlari kengashi va xalqaro moliyaviy hisobot standartlari haqida bilimlarga ega bo'lish
TN4	ko'p millatli operatsiyalarga nisbatan moliyaviy hisob va strategik masalalar, xalqaro moliyaviy hisobotlarni shakllantirish va taqdim etish haqidagi bilimga ega bo'lish
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	turli milliy kontekstlarda buxgalteriya hisobining tabiati va rollaridagi qiyosiy farqlar va bu farqlarning sabablari, soliqqa tortish tartibini bilishi va ulardan foydalana olishi
TN6	birgalikdagi faoliyat bo'yicha kelishuvlar, guruhlashtirilgan moliyaviy hisobotlarning xususiyatlarini bilishi va ulardan foydalana olishi
TN7	xalqaro buxgalteriya maydonda so'nggi yirik ishlanmalar uchun rasionalizatorlik ko'nikmalariga ega bo'lishi
TN8	xorijiy valyuta hamda pul oqimlari to'g'risidagi hisobotni tuzisha olish bo'yicha ko'nikmalariga ega bo'ladi

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Xalqaro buxgalteriya hisobiga kirish
M2	Dunyo mamlakatlarida buxgalteriya hisobining xilma-xilligi
M3	Moliyaviy hisobotning xalqaro yaqinlashuvi
M4	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari
M5	Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari
M6	Qiyosiy buxgalteriya hisobi
M7	Xorijiy valyuta operatsiyalari va xedjirlash valyuta riski hisobi
M8	Xorijiy valyutadagi moliyaviy hisobotlar transformatsiyasi
M9	Moliyaviy hisobotlarning boshqa masalalari
M10	Xalqaro moliyaviy hisobotlarning tahlili
M11	Xalqaro soliqqa tortish
M12	Xalqaro transfert narxlash
M13	Ko'p millatli korporatsiyalarda strategik hisob masalalari
M14	Qiyosiy xalqaro audit va korporativ boshqaruv
M15	Xalqaro korporativ ijtimoiy hisobot
Mashg'ulotlar shakli:Amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Xalqaro buxgalteriya hisobiga kirish
A2	Xalqaro hisob-kitob.
A3	Xorijiy mijozlarga savdo valyuta xavfi.
A4	Xorijiy to'g'ridan-to'g'ri investisiyalar va xorijiy operatsiyalar bo'yicha moliyaviy hisobot.

A5	Xalqaro daromad soliqlari va xalqaro Transfer narxlash.	
A6	Xorijiy operatsiyalar samaradorligini baxolash.	
A7	Dunyo mamlakatlarida buxgalteriya hisobining xilma-xilligi	
A8	Moliyaviy hisobotning xalqaro yaqinlashuvi	
A9	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (MHXS)ga muvofiq moliyaviy hisobotlarni taqdim etish	
A10	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari	
A11	Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari	
A12	Xitoy Xalq Respublikasi buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti.	
A13	Germaniya buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti.	
A14	Yaponiya buxgalteriya hisobi buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti.	
A15	AQSH buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti.	
A16	Birlashgan Qirollik buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti.	
A17	Xorijiy valyuta operatsiyalari va xedjirlash valyuta riski hisobi	
A18	Spot va forvard kurslari hisobi va opsion shartnomalari	
A19	Xorijiy valyutadagi moliyaviy hisobotlar transformatsiyasi	
A20	Moliyaviy hisobotlarning boshqa masalalari	
A21	Xalqaro moliyaviy hisobotlarning tahlili	
A22	Xalqaro soliqqa tortish	
A23	Xalqaro transfert narxlash	
A24	Ko'p millatli korporatsiyalarda strategik hisob masalalari	
A25	Qiyosiy xalqaro audit va korporativ boshqaruv	
A26	Tashqi auditda xalqaro xilma-xillik.	
A27	Auditorlik standartlarini xalqaro uyg'unlashtirish.	
A28	Qo'shimcha xalqaro auditorlik masalalari.	
A29	Auditor mustaqilligi va auditorlik komitetlari..	
A30	Xalqaro korporativ ijtimoiy hisobot	
	Mustaqil ta'lim (MT)	
MT 1	Xalqaro buxgalteriya hisobiga kirish	4soat
MT2	Dunyo mamlakatlarida buxgalteriya hisobining xilma-xilligi	4soat
MT3	Moliyaviy hisobotning xalqaro yaqinlashuvi	4soat
MT4	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari	4soat
MT5	Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari	4soat
MT6	Qiyosiy buxgalteriya hisobi	4soat
MT7	Xorijiy valyuta operatsiyalari va xedjirlash valyuta riski hisobi	4soat
MT8	Xorijiy valyutadagi moliyaviy hisobotlar transformatsiyasi	4soat
MT9	Moliyaviy hisobotlarning boshqa masalalari	4soat
MT10	Xalqaro moliyaviy hisobotlarning tahlili	4soat
MT11	Xalqaro soliqqa tortish	4soat
MT12	Xalqaro transfert narxlash	4soat
MT13	Ko'p millatli korporatsiyalarda strategik hisob masalalari	4soat

MT14	Qiyosiy xalqaro audit va korporativ boshqaruv	4soat
MT15	Xalqaro korporativ ijtimoiy hisobot	4soat
MT16	Xitoy Xalq Respublikasi buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyot	6soat
MT17	Germaniya buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti	6soat
MT18	Yaponiya buxgalteriya hisobi buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti	6soat
MT19	Meksika buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti	6soat
MT20	Birlashgan Qirollik buxgalteriya hisobi tamoyillari va amaliyoti.	6soat
		90soat

Asosiy adabiyotlar

1.	Karimov A., Ibragimov A., Rizaev N. Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari. Darslik.
2.	Tashnazarov. S.N. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari: Oliy o'quv yurtlari magistratura mutaxassisliklari uchun darslik.

Qo'shimcha adabiyotlar

1.	Mirziyoyev Sh.M. Ҳозирги замон ва Янги Ўзбекистон. -Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2024 yil.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. -Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil.
3.	Norbekov D., To'rayev A., Raxmonov Sh. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari. O'quv qo'llanma. -Toshkent: "Iqtisod-moliya", 2018 yil.
4.	Xolbekov R.O. Xalqaro buxgalteriya hisobi. O'quv qo'llanma. - Toshkent: "Inovatsion rivojlanish nashriyot matbaa uyi", 2021 yil.
5.	Ergasheva SH, Ibragimov A, Rizaev N. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari. O'quv qo'llanma. - Toshkent: "IQTISODIYOT", 2019 yil.
6.	Elliott B. and J. Elliott Financial Reporting and Accounting, (18th edition),Prentice Hall. 2017.

Axborot manbaalari

1.	www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi
2.	www.imv.uz – O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyot va moliya vazirligi sayti
3.	www.norma.uz – axborot-huquqiy portali
4.	www.ach.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasining sayti